

3. Косінова О. М. Естетичне виховання як актуальний напрям підготовки студентів вищих навчальних закладів мистецтв / Олена Косінова // *Культура і Сучасність*. – 2014. – № 2. – С. 106-112.
4. Масол Л.М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика: Монографія / Людмила Масол. – К.: Промінь, 2006. – 432 с.
5. Медведєва О. Р. Естетичне виховання студентів педагогічних ВНЗ / О. Р. Медведєва // *Наукові праці ДонНТУ. Серія: Педагогіка, психологія і соціологія*. – 2013. – № 1 (13). – С. 244-247.
6. Національна державна комплексна програма естетичного виховання: проект / укладачі: І. А. Зязюн та ін. – К.: АПН України; Інститут українознавства Київського університету імені Тараса Шевченка, 1994. – 63 с.
7. Пономарьова О. М. Деякі аспекти інтеграції видів мистецтва / О. М. Пономарьова // *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура*. – 2009. – № 7. – С. 112-116.
8. Сулаєва Н. В. Неформальна мистецька освіта студентів вищих педагогічних закладів України / Н. В. Сулаєва // *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. – 2013. – № 7 (33). – С. 394-405.

Бондаренко О. М., Чуйкова С. В.

УДК 37.091.31-059.1:37.091.312:001.895

Модерація як новітня технологія поєднання індивідуальної і колективної діяльності студентів

У статті висвітлюються теоретико-методичні питання застосування модерації в освітньому процесі. Розглядається методика організації та проведення модерації як інноваційної новітньої навчальної технології, яка дозволяє не лише актуалізувати набуті знання студентів, активізувати їх мислення, але й здобути нові знання, адекватні реаліям часу.

Ключові слова: *освіта, навчання, модерація, інноваційні навчальні технології, проблемно-орієнтованого навчання, тренінги.*

В статье освещаются теоретико-методические вопросы применения модерации в образовательном процессе. Рассматривается методика организации и проведения модерации как инновационной новейшей обучающей технологии, которая позволяет не только актуализировать приобретенные знания студентов, активизировать их мышление, но и получить новые знания, адекватные реалиям времени.

Ключевые слова: *образование, обучение, модерація, инновационные учебные технологии, проблемно-ориентированного обучения, тренинги.*

The article highlights theoretical and methodological issues in the application of moderation in the educational process. The technique of organization and carrying out of moderation as an innovative new training technology, allow not only to update the acquired knowledge of students, activate their thinking, but also to gain new knowledge, adequate to the realities of the time.

Key words: *education, training, moderation, innovation, educational technology, problem-based learning and training.*

Потреби сьогодення вимагають від сучасного фахівця не лише знань і механістичних умінь, але й здатності критично осмислювати назрілі проблеми, творчо підходити до їх подолання і з усією

відповідальністю брати участь у творчій трансформації реальності, а відтак відчувати свою причетність і потрібність. Для цього слід «відмовитися від застосування гамівних сорочок і кайданів, якщо ми хочемо, щоб особи розвивали в собі зародки інтелектуальної свободи, без якої ми не матимемо впевненості у справжньому і безперервному розвитку» [1, с. 57]. Реалізація таких завдань бачиться у зміщенні освітнього акценту з нарративного у бік проблемно-орієнтованого навчання, тобто створення таких умов, «у яких знання на рівні доктрини замінюється істинним знанням на рівні логосу» [4, с. 62] через рівноправний діалог дійових осіб пізнання – учителя і учня, викладача і студента. Однією з методик, яка у своїй основі спрямована на проблемно-орієнтоване навчання, є методика модерації.

Теоретико-прикладні аспекти застосування у навчальному процесі інтерактивних технік доволі широко представлено у вітчизняній та зарубіжній літературі. Вони зазвичай відомі і не потребують окремого розгляду. Однак питання методики модерації практично не висвітлюються у вітчизняних публікаціях на цю тему, за винятком статті К. Ріхтер [2] у колективній праці «Інноваційні методи навчання менеджерів». Серед нечисленних доступних зарубіжних праць стосовно модерації заслуговують на увагу розробки А. Едмюллера, Т. Вільгельма, Й. Тепфера [5; 6]. Проте за своєю спрямованістю і змістом вони не орієнтовані на навчальний процес і становлять інтерес лише з теоретичного погляду. Відтак постає потреба висвітлення теоретико-методичних питань застосування модерації в середовищі студентів.

Мета статті – ознайомити з однією із дієвих сучасних інтерактивних технологій проблемно-орієнтованого навчання – модерацією, яка дозволяє не лише актуалізувати набуті знання студентів, активізувати їх мислення, але й здобути нові знання, адекватні реаліям часу.

Ефективність освітнього процесу визначається переважно методикою викладання. Сучасні технології навчання значною мірою ґрунтуються на проведенні спеціальних тренінгів. Виконання студентських колективних проєктів – це теж різновид тренування на розвиток дослідницьких навичок і фахових умінь.

Одним з різновидів тренінгових форм навчання є модерація. Важливою особливістю методу модерації є її спрямованість на практичне, а не на теоретичне навчання.

Основою модераторії є організація групи людей для праці однією командою для того, щоб в найкоротший термін досягти бажаного результату.

Методом модераторії намагаються за допомогою відповідного інструментарію і способів дії скерувати комунікацію різних осіб на спільне розв'язання проблеми чи досягнення якоїсь мети.

Група людей – це великий потенціал. Цей потенціал необхідно використовувати у повній мірі. Загальну думку можна виробити на конференції. Але на ній висловлюють думки не усі, а лише ті, хто виступає з доповіддю. Якщо вивчати проблему на семінарі, в бесіді, то виступити можуть усі, але виступи будуть не глибокими. Щоб знайти оптимальне рішення, треба комбінувати, керувати, тобто модерувати. Модераторія дозволяє наочно представити думки всіх учасників, розгорнути процес мислення на послідовні етапи. Модераторія – це метод поєднання індивідуальної і колективної діяльності студентів, реалізації педагогіки співробітництва і самореалізації особистості.

Модератор – це той, хто веде, ведучий. Ефект модераторії залежатиме від того, наскільки модератор зможе усунути усе, що розмежує погляди людей, виявити те, що їх об'єднує і спрямувати це в одному напрямку. Під час модераторії модератор разом з групою створює єдину мову спілкування.

Модератор не нав'язує свої думки, а витягує знання з аудиторії, допомагає знайти рішення проблеми.

Модераторія – це захід, який веде ведучий, де обмінюються поглядами, і де постійно наочно відображаються підсумки обговорення.

У групі повинні бути встановлені правила гри, які будуть виконуватись усіма. Кожний повинен слухати і висловлювати свою думку.

Правила гри не дискутуються, а лише проголошуються:

- активне співробітництво ;
- толерантність до думки інших ;
- доброзичливість під час критики ;
- ніяких повторень;
- усі рівні і кожен може відстоювати свою думку;
- усі допомагають один одному ;
- висловлюватись коротко ;
- ніякого примушення до єдиної думки.

Модератор повинен лише направляти, організовувати людей.
(Приклад: політичні дискусії, наукові дискусії)

Модератор повинен усунути особисті інтереси, організувати детальне обговорення. Кінцевою метою проведення модераторії є досягнення учасниками запланованого рівня компетентності.

Викладач-модератор повинен володіти навичками ефективного спілкування, здатністю до діагностичного аналізу й творчого вирішення проблем, вмінням чітко пояснювати і робити змістовне резюме в кінці вирішення ситуації. Якості модератора:

- Уміння запитувати. Не давати оцінки виступам. Питання ставити глибокі, щоб відповіді були змістовними /не було «так» або «ні»/ Якщо питання будуть незмістовні, то дискусія пройде нецікаво.
- Питання треба ставити так, щоб виявити позицію кожного. Модератор повинен бачити усіх, підтримувати зворотний зв'язок.
- Перешкоди стоять на першому плані: Модератор повинен бачити, що заважає йому проводити дискусію. Щоб знайти істину, треба організовувати суперечку, конфлікт.
- Не треба боротися з групою, силою подавляти шум.
- Модератор не повинен втручатися у сутність дискусії.

Характерні ознаки модераторії, або правила групової роботи:

- Чесний, відвертий обмін думками, ідеями і їх критика.
- Негайна письмова фіксація усього ходу дискусії.
- Наочне відображення усіх ідей, оцінок і ходу розвитку концепції.
- Модератор (ведучий) керує групою, не впливаючи на неї з професійної точки зору.

Учасники модераторії об'єднуються в міні-групи по 3-6 чоловік. Кожній групі викладач пропонує вирішити поставлену задачу. Результати вирішення вписуються в кольорові карки, групуються і естетично оформлюються на великому стенді.

Заняття-модераторію доцільно проводити в студентській аудиторії після вивчення певного розділу або дисципліни в цілому. Наприклад, з дисципліни «Організація виробництва в закладах ресторанного господарства» за цим методом було цікавим обговорення питання «Якою повинна бути спеціалізація харчових та переробних підприємств, щоб забезпечити їх прибуткове існування».

Багато студентів в процесі модераторії, обговорення знаходять правильне вирішення проблеми.

З дисципліни «Основи підприємництва» заняття-модераторія був успішно проведений з теми «Якості підприємців». Студентам було

запропоновано вивчити проблемні питання: «Які якості повинен мати сучасний український ресторатор?» Розв'язуючи ці питання, студенти складають, так би мовити, професійну характеристику ресторатора, застосовуючи при цьому знання майже з усіх предметів, які вивчили.

Метод модерації має багато переваг, тому він повинен широко використовуватися в практиці вищих закладів освіти.

Використання модерації та інших схожих інтерактивних навчальних методик з освітньою метою бачиться нам доволі перспективним. Такі навчальні методики, попри свою позірну простоту, зорієнтовані на цілісність знань та можливість їх застосування, не виходячи за межі аудиторії, а принципи, на яких вони базуються, є дещо відмінними від тих, які укоренилися в нашій освіті. Використання методики модерації становить реальну можливість протиставити самовираження і розвиток індивідуальності – насаджуванню згори; свободу дій – внутрішній дисципліні; навчання досвідом – навчанню за допомогою викладачів і підручників; максимальне використання можливостей сьогодення – підготовці до недалекого чи віддаленого майбутнього; набуття певних навичок і вмінь як засобів для досягнення кінцевої мети – набуттю їх у результаті вправ і тренувань; знайомство з динамічним світом – незмінним цілям і фактам. Подальше дослідження проблеми вбачаємо у розробці не лише актуальних модераційних сценаріїв, але й у розробці та опануванні сучасним арсеналом навчальних методик. Адже від того, наскільки викладач обізнаний у сучасних технологіях, залежить рівень його професіоналізму, а відтак – ефективність занять.

Література

1. Д'юї Дж. Досвід і освіта / Дж. Д'юї; пер. з англ. – Львів: Кальварія, 2003. – 84 с.
2. Ріхтер К. Модерація / Карен Ріхтер // Інноваційні методи навчання менеджерів: збірник методичних матеріалів. – К. : Вид-во «Логос», 2005. – С. 54-75.
3. Сидоренко О.К. Ситуаційна методика навчання: Посібник. – К.: АКБ, 2011.
4. Фрейре П. Педагогіка пригноблених / Пауло Фрейре ; пер. з англ. – К.: Юніверс, 2003. – 168 с.
5. Эдмюллер А. Модерация: искусство проведения заседаний, конференций, семинаров / А. Эдмюллер, Т. Вильгельм ; пер. с нем. – М. : Изд-во «Омега-Л», 2007. – 119 с.
6. Тепфер Й. Модерация как средство повышения эффективности работы на собраниях и заседаниях / Й. Тепфер // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн.: www.youthrussia.ru/files/moderaciya.doc.